

Architektura & Sport

atj architektki

NR **4**

1/2007

kwartalnik

styczeń-marzec

cena 7,50 zł (VAT 0%)

ISSN 1895-1252

Baseny i hale sportowe
nagrodzone
IAKS Award 2005

Menadżerowie sportu
o polskich obiektach

Basen „Rawszczyzna”
w Ostrowcu
Świętokrzyskim

Centrum
Sportowo-Rehabilitacyjne
w Gorzowie Wlk.

Technologie i materiały
sprawdzone
w obiektach sportowych

ISSN 1895-1252

0 1 >

9 771895 125703

ZESPÓŁ PROJEKTOWY
/ DESIGN TEAM
ETC Architekci sp. z o.o.:

Architekci / Architects:
arch. Tomasz Markowski,
arch. Marek Romaniszyn

Tomasz
Markowski

Marek
Romaniszyn

Współpraca autorska / Collaborating
architects

Anna Markowska, Justyna Byrdziak,
Arkadiusz Konieczny, Paweł Kapitanowicz,
Marzena Domitrz-Fortuna,
Anna Kwiecień-Gronostajska

Konstrukcja / Structural engineering
Mardo sp. z o.o.,
mgr inż. Zbigniew Donocik,
mgr inż. Henryk Mach

Investor / Client

Zarząd Miasta Gorzowa Wielkopolskiego

Administrator / Operator

Centrum Sportowo-Rehabilitacyjne
„Słowianka” sp. z o.o.

Dane liczbowe / Project in numbers

Powierzchnia zabudowy	8211 m ²
Powierzchnia netto	11 586 m ²
Kubatura	175 890 m ³
Koszt realizacji inwestycji	51 mln zł

Ważniejsze daty / Important dates

Projekt	1999–2000
Budowa	2000–2002

Nagrody / Prizes

- Nagroda II stopnia w konkursie PZITB Budowa Roku 2002, w kategorii obiektów sportowo-rekreacyjnych
- Wyróżnienie w konkursie Lubuski Mister Budowy 2002, w kategorii obiektów użyteczności publicznej

foto. archiwum ETC Architekci; Paweł Kapitanowicz

Centrum Sportowo-Rehabilitacyjne „Słowianka” w Gorzowie Wielkopolskim The Słowianka Sports-and-Rehabilitation Center in Gorzów Wielkopolski

Zespół obiektów Centrum jest zlokalizowany na terenie gorzowskiego Parku Słowiańskiego. Istniejąca wcześniej skromna infrastruktura – zespół kortów tenisowych oraz hala sportowa z zapleczem – została wzbogacona o kompleks basenowy oraz o otwarte, zadaszone lodowisko wraz z budynkiem zawierającym jego zaplecze i kręgielnię.

Działka jest oddalona od miejskich zabudowań, a więc projektowany obiekt pozbawiony był bezpośredniego, mocnego kontekstu urbanistycznego. Zalesiona, wysoka skarpa w głębi działki dała projektantom możliwość wyeksponowania bryły głównego budynku basenowego na tle zieleni. Obiekt ten wspaniale prezentuje się od strony ulicy dojazdowej (śródmiejskiej obwodnicy). Drugi budynek, zadaszone lodowisko, został zlokalizowany bardzo blisko ulicy. Odbywające się na nim sportowe wydarzenia są widoczne z daleka, przyczyniając się w ten sposób do animacji przestrzeni urbanistycznej.

Rozświetlona część rekreacyjna pływalni
/ Recreation pools hall lit up in the evening

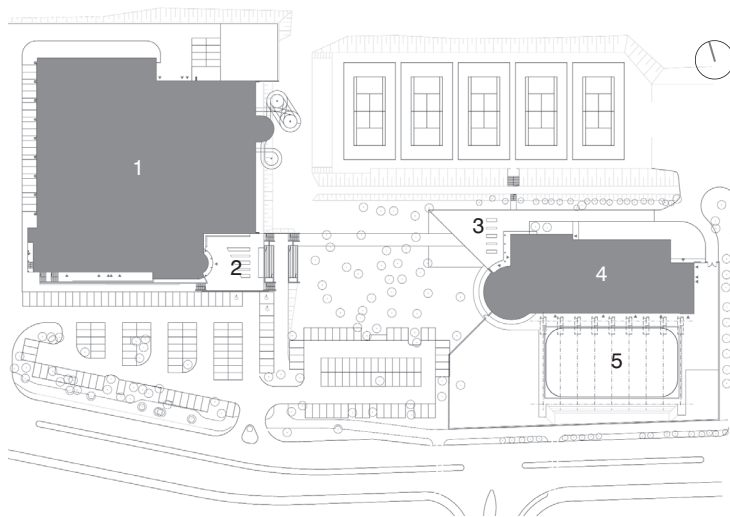
Przeźródź między budynkami została pomyślana jako rodzaj urbanistycznego patio, łączącego place wejściowe do obu obiektów. Część tego terenu przeznaczono na parking. Dzięki wykorzystaniu w kompozycji parkingu rosnących tu wcześniej drzew, udało się zachować parkowy charakter terenu.

Budynek basenowy składa się z hali basenu sportowego, hali basenów rekreacyjnych, pasa usytuowanych między nimi pomieszczeń zaplecza szatniowo-sanitarnego z restauracją na piętrze, oraz z trypoziomowej części frontowej z zespołem fitness, pomieszczeniami administracyjno-socjalnymi oraz

foto. archiwum ETC Architekci; Zbigniew Sajwa

Widok „Słowianki” z lotu ptaka, na tle zieleni porastającej skarpe
/ The bird's-eye view of the Słowianka”, against the background of the green slope beyond

Sytuacja / Site plan

1. Budynek pływalni / The swimming pool building
2. Plac wejściowy przed budynkiem pływalni / Entrance square of the swimming pool building
3. Plac wejściowy przed budynkiem kręgielni / Entrance square of the bowling-alley building
4. Budynek kręgielni i zaplecza lodowiska / The building of the bowling-alley and the subsidiaries of the ice field
5. Lodowisko latem funkcjonujące jako boisko sportowe / The ice rink in the summer functions as a playing field

zespołem saunowym. Pomieszczenia techniczne zajmują większość powierzchni podziemia.

Główny element programu basenowego stanowi 10-torowa niecka sportowa o wymiarach olimpijskich – 50x25 m i głębokości 2 m. Warto dodać, że „Słowianka” to jeden z trzech basenów z 50-metrową niecką, wybudowanych w Polsce po 1989 roku. Niecka basenu wyposażona jest w przesuwany pomost, zaparkowany przy ścianie szczytowej basenu. Pomostem tym można podzielić nieckę na dwie części długości po 25 m lub na boisko do piłki wodnej i część treningową 12,5x25 m. Pomost, zawieszony na szynach po bokach basenu, o konstrukcji według licencji firmy australijskiej wykonano w Polsce z laminatów.

Do pomostu, na którym umieszczone są słupki startowe, na czas zawodów montuje się tablice do elektronicznego pomiaru czasu.

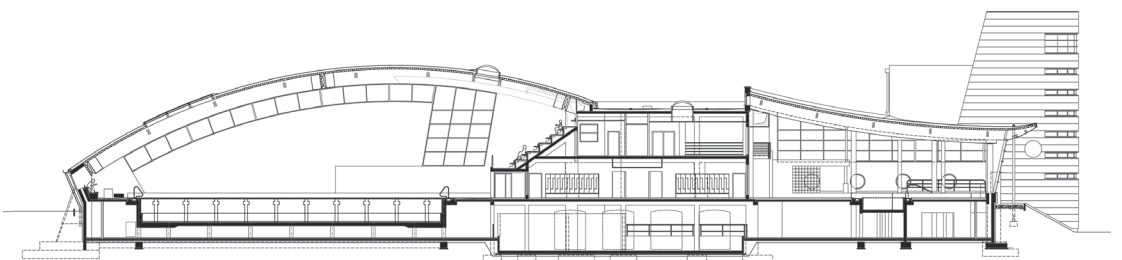
Niecka basenu sportowego ma parametry i wyposażenie takie, jak baseny, na których odbywają się międzynarodowe zawody pływackie, doskonale więc nadaje się do treningów oraz organizacji zawodów sportowych. Odbywają się tu np. zawody rangi mistrzostw Polski w pływaniu, piłce wodnej, w pływaniu osób niepełnosprawnych.

Zbyt mała (według przepisów FINA) widownia na 650 osób i brak basenu rozgrzewkowego powodują, że na „Słowiance” nie mogą być przeprowadzane zawody międzynarodowe rangi mistrzowskiej na 50 m, ale były tu organizowane inne imprezy międzynarodowe, np. mityngi pływackie oraz turnieje. W 2004 roku w Gorzowie odbyły się eliminacje do Mistrzostw Europy juniorów. „Słowianka” gościła wielokrotnie pierwszą reprezentację kraju na zgrupowaniach i była świadkiem niejednego rekordu Polski, ustanowianego m.in. przez Otylię Jędrzejczak czy Pawła Korzeniowskiego.

Nieduża pojemność widowni to wynik przemyślanej decyzji inwestora. Odpowiednia dla między-

Elewacja frontowa / The front elevation

Przekrój: A – hala basenu sportowego, B – hala basenów rekreacyjnych / Cross-section: A – main sports pool hall, B – recreation pools hall

Boczna (wschodnia) elewacja hali basenów rekreacyjnych / The side-elevation (eastern) of the recreation pools hall

Plac wejściowy / The entrance-square

fot. archiwum ETC Architekci; Zbigniew Sejwa

fot. archiwum ETC Architekci; Planet Studio

fot. archiwum ETC Architekci; Wojciech Kryński

fot. archiwum ETC Architektura; Wojciech Kryński

Hala basenu sportowego – widok z widowni w kierunku północnym. Dużo światła dziennego przedostaje się do hali przez świetliki w dachu.
/ The sports swimming pool hall – view from the tribunes towards north. A lot of daylight enters the hall through skylights in the roof

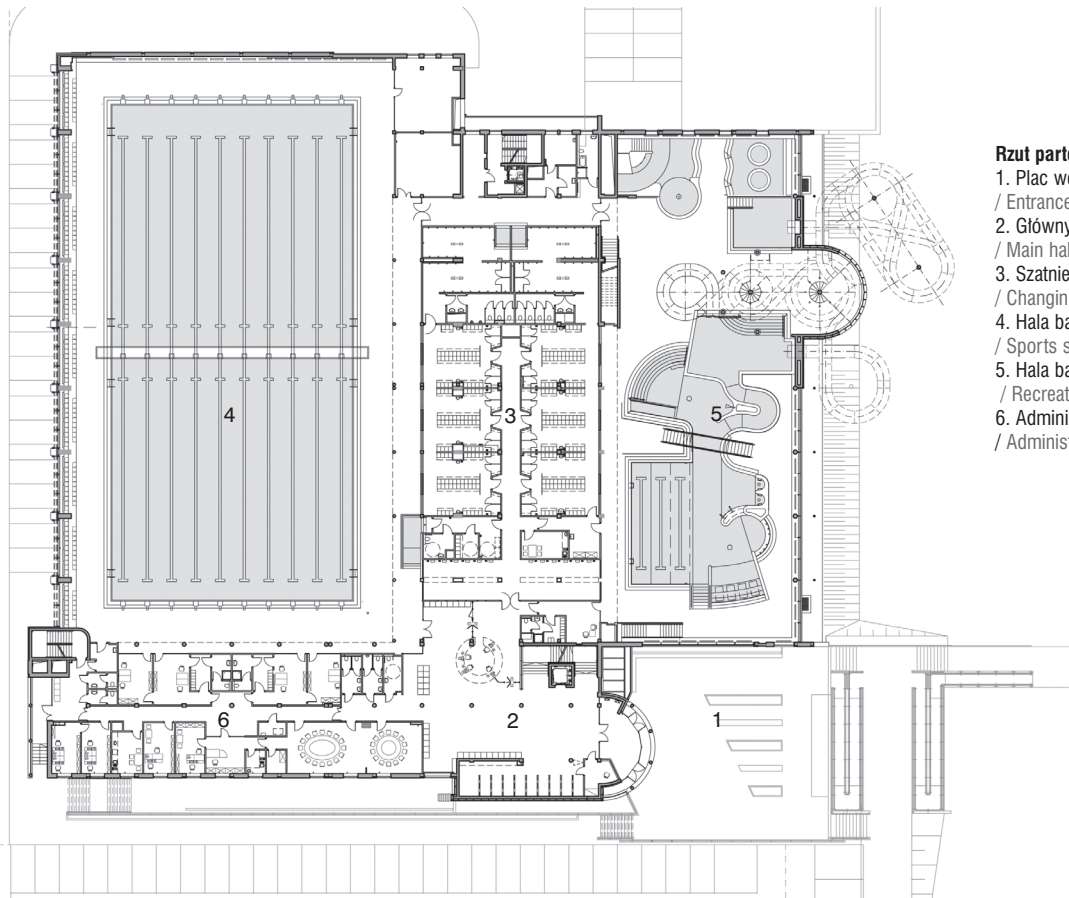
narodowych imprez widowia i w związku z tym rozbudowany program zaplecza, generowałyby znaczne koszty zarówno budowy, jak i utrzymania obiektu. Powstałyby przestrzenie, wypełniające się tylko okazjonalnie (raz na kilka lat)

Prawidłową obsługę imprez sportowych zapewni odpowiednia infrastruktura: system pomiaru czasu z tablicą wyników, instalacja nagłośnieniowa, a także odpowiednie pomieszczenia zaplecza – m.in. administracyjne, pokoje trenerów,

sędziów oraz sala konferencyjna. Jednak nawet w czasie najbardziej atrakcyjnych zawodów widowia nie wypełnia się całkowicie.

Aby basen sportowy i zespół basenów rekreacyjnych mogły funkcjonować niezależnie, te ostat-

nie zlokalizowano w odrębnej hali basenowej. Dzięki temu nawet w trakcie oficjalnych zawodów część rekreacyjna jest dostępna dla klientów. Składają się na nią: niekiedy główna – wyposażona w tzw. atrakcje wodne, takie jak

Rzut parteru / Ground floor plan

- 1. Plac wejściowy
/ Entrance plaza
- 2. Główny hol
/ Main hall
- 3. Szatnie i łazienki
/ Changing rooms and showers
- 4. Hala basenu sportowego
/ Sports swimming pool hall
- 5. Hala basenów rekreacyjnych
/ Recreation pools hall
- 6. Administracja i sale konferencyjne
/ Administration and conference rooms

szybki nurt, gejzery denne, ławki powietrzne, siedziska z masażem, armatki i kaskady wodne itp., niecka dla dzieci najmłodszych z wodospadem i z mini zjeżdżalnią, dwie 6-osobowe wanny jacuzzi oraz trzy zjeżdżalnie różnej długości i o różnej charakterystyce. Najdłuższa z nich, 118-metrowa, jest tzw. zjeżdżalnią multimedialną. W ciemnym wnętrzu rury dzięki wmontowanym światelkom tworzy się sterowane komputerowo obrazy, wywołujące wrażenie, że np. wjeżdża się w paszczę lwa lub sugerujące skręt zjeżdżalni w inną stronę, niż prowadzi rura.

Niecka dla dzieci najmłodszych usytuowana jest w narożniku hali, blisko wyjścia z szatni (i zespołów sanitarnych). Od innych atrakcji jest nieco odsunięta. Inny spokojny narożnik zajmują wanny jacuzzi. Strefowanie atrakcji w hali rekreacyjnej ma służyć zapewnieniu bezpieczeństwa bądź intymności osobom korzystającym z poszczególnych urządzeń.

Gdy zawody się nie odbywają, można przejść z hali rekreacyjnej do sportowej łącznikiem w strefie wyjść z szatni (wspólnych dla obu hal).

fot. archiwum ETC Architektki; Planet Studio

Wzdłuż południowej strony basenu na parterze znajdują się pomieszczenia trenerów i ratowników. Na piętrze widoczne są okna pomieszczeń siłowni / Along the south side of the pool, on the ground floor, are the coaches and life-guards rooms. Above them are the windows of bodybuilding gym

Na usytuowany w podziemiu zespół saunowy składają się dwie sauny suche z temperaturą powietrza 90°C, dwie sauny parowe, natryski, basenik z zimną wodą do zanurzania się, kadzie do moczenia nóg oraz przestrzeń wypoczyn-

kowa. Dodatkowo uzupełniają go solaria oraz pomieszczenie tzw. suchego masażu. Do zespołu saunowego z hali basenów rekreacyjnych prowadzą schodki, a z holi głównego można się do niego dostać schodami lub windą. Przy

zespole saunowym jest niewielka recepcja.

Znajdujący się na piętrze zespół fitness jest od basenów niezależny przestrzenią i funkcjonalnie. Ma własną recepcję i szatnię oraz sale siłowo-kondycyjną i do ćwiczeń ruchowych. Na początku 2006 r. zespół ten powiększono kosztem części gastronomicznej, bowiem zaprojektowana na poziomie widowni duża restauracja (z pełną panoramą na halę basenów rekreacyjnych i zapleczem kuchennym) oraz drink bar ze stolami bilardowymi okazały się nierentowne.

Program obiektu uzupełnia sklep ze sprzętem sportowym, zlokalizowany w przestrzeni holi wejściowego na piętrze.

Projektując ten budynek autorzy bazowali na programie opracowanym przez siebie we współpracy z inwestorem, stworzonym na podstawie obserwacji obiektów zagranicznych. W podobnych obiektach, funkcjonujących np. w Niemczech, zarówno sklepy, jak i gastronomia przynoszą obiektom sportowym i basenowym dodatkowe dochody. W Gorzowie Wielkopolskim (jak

Z prawej strony widoczne są rury wentylacyjne, dostosowane kształtem do krzywizny dźwigarów / Ventilation pipes on the right follow the curvature of girders

fot. Gazeta Lubuska; Zbigniew Sejwa

fot. archiwum ETC Architektki; Planer Studio

Hala basenów rekreacyjnych / Recreation pools hall

i w większości krajowych obiektów) to się na razie nie sprawdza.

Niemal 20% powierzchni netto obiektu zajmuje zaplecze techniczne wraz z tzw. podbaseniem, gdzie znajdują się m.in. stacje uzdatniania wody dla poszczególnych nitek. W budynku zastosowano kilka interesujących rozwiązań technicz-

nych. Jednym z nich jest stacja produkcji podchlorynu sodu z soli kuchennej na potrzeby układów dezynfekcji wody basenowej.

Innym rozwiązaniem związanym z technologią uzdatniania wody basenowej są lampy UV naświetlające wodę wpływającą do basenu i zapewniające dodatkową

dezynfekcją już uzdatnionej wody. Jeszcze inne to tzw. podwójna rurka ciepła w centralach basenowych, optymalizująca rekuperację ciepła z powietrza hal basenowych.

Drugim obiektem kubaturowym zespołu jest budynek lodowiska i kręgielni. Otwarte, ale zadane lodowisko o charakterze

rekreacyjnym, o wymiarze płyty 44x28 m, działa przez sześć miesięcy w roku. Płyta lodowiska przykryta jest na stałe sztuczną trawą, dzięki czemu w sezonie letnim wykorzystuje się ją jako wielofunkcyjne boisko sportowe m.in. do tenisa i innych gier. W obiekcie znajduje się zaplecze szatniowo-sanitarne,

Na balkon barku prowadzą schodki z poziomu basenów / Balcony of the cafeteria accessible by stairs from the pools level

fot. archiwum ETC Architektki; Wojciech Kryński

Kącik zabaw dla najmłodszych dzieci / The youngest children play area

fot. archiwum ETC Architektki; Planer Studio

Recepcja zespołu saun na poziomie piwnic
/ Reception of the saunas on the underground floor level

fot. archiwum ETC Architektki; Planet Studio

Wypoczywalnia przy saunach / Resting area next to the saunas

fot. archiwum ETC Architektki; Planet Studio

Budynek kręgielni i zaplecza lodowiska (z lewej strony) i zadaszanie lodowiska
/ Building of the bowling-alley and the subsidiaries of the ice-rink (on the left) and the roof covering the ice rink

fot. archiwum ETC Architektki; Pan Sejwa

Każdy niezbędny element techniczny staje się detalem architektonicznym. Przykładem tego sposobu myślenia jest np. forma rur instalacyjnych wyciągających powietrze z hali basenu sportowego, współgrająca z formą dźwigarów, do których są przymocowane, albo też rury spustowe odprowadzające wodę z dachu hali basenów rekreacyjnych, zainstalowane w takim rytmie i w takich miejscach, aby czytało się je jako element konstrukcji budynku.

Kompozycja i detale architektoniczne obiektu, zgodnie z zasadami autorów projektu, wynikają w bezpośredni sposób z jego funkcji i struktury, a nie z poszukiwań zbędnych efektów formalnych czy dekoracyjnych.

ARCH. MAREK ROMANISZYN
KRYSZYNA STANKIEWICZ

Na zadaszanej, otwartej płycie lodowiska w lecie organizowane są różne imprezy
/ Various outdoor activities are organized in the summer on the roofed ice-rink field

wykorzystywane również przez użytkowników kortów tenisowych, a także wypożyczalnia i ostrzałnia łyżew. Niezależną częścią obiektu jest 6-torowa, rekreacyjna kręgielnia z własnym zapleczem. Wspólnymi elementami obu części jest gastronomia oraz zaplecze techniczne.

Kompozycja budynku basenowego w czytelny sposób wyraża jego sportowo-rekreacyjną funkcję. Formy dachów i nachylenia fasad wynikają z poszukiwania dynamicznych, sportowych konotacji.

Forma i materiał elementów zewnętrznych i zastosowanych we wnętrzach odzwierciedlają ich funkcję – np. przeszklone, przezroczyste i „płynne” fasady hal basenowych są w czytelnym kontraście z „zamkniętymi” elewacjami zaplecza.

fot. archiwum ETC Architektki; Paweł Kapitanowicz